

вання України. Досліджували зерно сортів ячменю ярого Богун та Азарт. У дослідженнях використовували сучасні методики визначення показників якості зерна ячменю, що передбачені діючими нормативно-технічними документами.

Як показали результати проведених досліджень, кращими показниками якості за роки проведення досліджень характеризувався зерно ячменю сорту Богун порівняно з сортом Азарт. За показниками здатності до проростання та життєздатності зерно ячменю сортів Богун та Азарт не відповідало нормам пивоварного призначення. За масовою часткою білка 10,5 – 11,4% зерно ячменю ярого сорту Богун забезпечувало вимоги пивоварного ячменю. Тоді як зерно ячменю сорту Азарт з показниками масової частки білка 11,8 – 12,2% не відповідало вимогам пивоварного призначення. Аналізуючи показники натур

зерна ячменю варто зауважити, що натура досліджуваного зерна задовольняла норми для зерна ячменю у разі його різного цільового використання. Вищими показниками натурної маси у середньому за роки проведення досліджень характеризувався зерно ячменю сорту Богун – 700 г/л. Для зерна ячменю ярого сорту Азарт показник натурності становив – 675 г/л.

Таким чином, можна зробити висновок, що зерно ячменю ярого сортів Богун та Азарт урожаю 2021–2022 років вирощене в умовах ТОВ «Чарівна Нива» Гайсинського району Вінницької області за комплексом показників якості відповідало вимогам чинного ДСТУ 3769–98 1-го класу якості продовольчого призначення. За товарними та технологічними показниками якості зерна у конкретних виробничих умовах краще проявив себе сорт ячменю ярого Богун.

УДК 631.526.3:633.11"321"

Богдан В. В., магістрант

Ковалишина Г. М., доктор с.-г. наук, професор

Національний університет біоресурсів і природокористування України

e-mail: hkovalyshyna@gmail.com

СУЧАСНІ СОРТИ ПШЕНИЦІ ЯРОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ СЕЛЕКЦІЇ

У збільшенні виробництва високоякісного продовольчого зерна в Україні велике значення має, поряд із пшеницею озимою, і пшениця яра. Проте, завдяки значним досягненням вітчизняної і світової селекції у створенні високопродуктивних сортів пшениці озимої, площі під ярою поступово стали зменшуватись і її висівали на незначних площах як страхову культуру. Але останнім часом відмічено розширення площ посівів пшениці ярої, які нині становлять 150–180 тис. га. У виробництві поширені два види пшениці ярої: м'яка (*Triticum aestivum*) і тверда (*Triticum durum*). У посівах переважає м'яка пшениця, а тверда займає 10–15% площі посівів пшениці ярої.

Зерно пшениці ярої має високі хлібопекарські і круп'яні якості, містить більше білка (14–16% – м'яка і 15–18% – тверда) і клейковини (28–40%), ніж зерно пшениці озимої. Зерно пшениці ярої використовують для випікання якісного хліба, виробництва кращих сортів макаронів, манної крупи. Крім того пшениця яра має і кормове значення. З неї виготовляють цінні комбікорма, а також використовують як соломку. Пшениця яра – цінна страхова культура для пересіву загублених посівів пшениці озимої унаслідок несприятливих умов зимівлі.

Наразі до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні за-

несено 61 сорт пшениці м'якої ярої і 23 сорти пшениці твердої ярої. Потенціал нових сортів пшениці ярої складає 7–8 т/га. Серед них на велику увагу заслуговують сорти Миронівського інституту пшениці імені В.М. Ремесла: пшениця м'яка яра – 'МІП Візерунок', 'МІП Олександра', 'МІП Світлана', 'Божена', 'Оксамит Миронівський', 'Дубравка', 'МІП Злата', 'Провінціалка', 'Панянка', 'Сімкода Миронівська', 'Струна Миронівська', 'Елегія Миронівська'; тверда яра – 'МІП Магдалена', 'МІП Райдушна', 'Діана', 'Тера', 'Жізель', 'Ізольда'. Варто відмітити досягнення у селекції пшениці ярої селекціонерів ІР ім. В.Я. Юр'єва: 'Харківська 39', 'Спадщина', 'Ксантия', 'Деміра', 'Голіковська', 'Юніка', 'Улюблена', 'Барвиста'. Заслуговують на велику увагу і сорти ННЦ «Інститут землеробства НААН» – 'Рання 93', 'Недра', 'Кайдашиха', 'Ярина' та ін.

Варто зазначити, що сучасні сорти пшениці ярої мають низку цінних ознак: стійкі до вилягання, стійкі до посухи та обсіпання, стійкі до проростання зерна на пні. Вони володіють високою та середньою групою стійкістю проти найбільш поширених хвороб листя та колосу. За сучасних технологій вирощування оптимально поєднують високі врожаї з відмінною якістю зерна.